

BUDAPEST 2006. XIVÈ COL·LOQUI INTERNACIONAL
DE LLENGUA I LITERATURA CATALANES

Del 4 al 9 de setembre de 2006 va tenir lloc a la Universitat Eötvös Loránd de Budapest, de llarga tradició catalanista, el XIVè Col·loqui Internacional de Llengua i Literatura Catalanes. El comitè organitzador, presidit per Kálmán Faluba, era integrat per Balázs Déri com a vicepresident, Ildikó Szijj com a secretària, Erika Mezösi com a tesorera, i Dóra Faix, Károly Morvay, Eloi Castelló i Jordi Giné com a vocals. Els temes proposats per a aquest col·loqui eren tres: els contactes internacionals de la literatura catalana a partir del Modernisme (traducció, traductologia, paral·lelismes, influències i recepció crítica), els contactes lingüístics del català amb altres llengües (manlleus, lingüística comparada i tipologia lingüística) i fraseologia (fraseologia comparada, fraseologia i traducció, fraseodidàctica i fraseografia). I el treball científic es va estructurar en conferències plenàries, ponències, taules rodones i comunicacions —en aquest darrer cas en tres sessions simultànies, donada l'alta participació (uns dos-cents inscrits).

Iniciat amb la conferència plenària de Joaquim Mallafrè (URV), *Traduccions del català, avui. Dades i reflexions*, el col·loqui es va cloure amb la de Kálmán Faluba (Universitat de Budapest), *Coincidències lèxiques entre el català i l'hongarès*, i s'hi van llegir també les ponències literàries de Marina Abràmova (Universitat Lomonósov, Moscou), *Traducció del «Tirant lo Blanc» al rus: una altra llengua, un altre lector?*, i de Katalin Kulin (Universitat de Budapest), *«Les veus del Pàmano» de Jaume Cabré i «El districte de Sinistra» d'Ádám Bodor: paral·lelismes i divergències*, així com les ponències de lingüística de Vicent Salvador (Universitat Jaume I), *Entre la retòrica i la gramàtica: estructures de la concessivitat en català*, de M. Teresa Espinal (Universitat Autònoma de Barcelona), *Gramàtica de les frases fetes*, de José Enrique Gargallo Gil (Universitat de Barcelona), *«Cel rogent, pluja o vent». Refranys meteorològics en català i dins la Romania*, de Jenny Brumme (Universitat Pompeu Fabra), *Símbols i llenguatge. Convergències i divergències en les frases fetes*, de Károly Morvay (Universitat de Budapest), *Els bons usos es perden. Sobre el «Petit Diccionari Fraseològic Cerdanià»*, i de Carsten Sinner (Universitat Humboldt, Berlín), *Influències lingüístiques com a senyal de vitalitat d'una llengua*.

La taula rodona sobre *Les traduccions del català a les llengües de l'Europa Centrorienttal*, moderada per Jan Schejbal (Txèquia), comptà amb la participació de Marina Abràmova (Rússia), Balázs Déri (Hongria), Jana Matei (Romania),

Anna Sawicka (Polònia) i Simona Škrabec (Eslovènia) —aquesta darrera a través de l'escrit que hi va trametre en no poder-se desplaçar a Budapest. La de la secció de lingüística, en la qual hi participaren Joan Solà (moderador), José Enrique Gargallo Gil, Philip D. Rasico i Albert Turull, tractà sobre *Coromines, cent anys després*.

En relació amb el tema de les traduccions i les influències literàries s'hi van presentar trenta-dues comunicacions que van tractar sobre les traduccions catalanoromaneses (J. M. Ribera), la presència de la literatura catalana a Alemanya (A. Terés), en l'àmbit cultural rus (E. Grínina), a Suècia en el tombant dels segles XIX i XX (D. Nosell) i a Itàlia (P. Rigobon), la literatura detectivesca catalanoalemanya (P. Arnau), la recepció catalana de la literatura magribina actual (C. Cortés i J. Bueno) i de la Nova Cançó a Polònia (A. Gregori), les traduccions de l'hongarès en la immediata postguerra (J. M. Frigola), la recepció a Europa de Montserrat Roig (M. À. Francés), la literatura russa en el Puig i Ferrer de *Camins de França* (D. Escandell), Yeats, Rilke i altres en *L'Ombra* de Marià Manent (J. Malé), el simbolisme literari i plàstic a la Catalunya modernista (E. Trenc), Nietzsche en el modernisme català (J. Espinós), les tradicions de l'intimisme en Apelles Mestres (J. Armangué), Noucentisme i «Novecentismo» (D. Faix), la presentació del simposi de la Societat Catalana de Llengua i Literatura «Santiago Rusiñol: del Modernisme al Noucentisme» (A. Bover), l'experiència de traduir *Nabí*, de Josep Carner, a l'italià (S. Cupiccia), les traduccions de Virginia Woolf al català (P. Godayol), coincidències entre films i novel·les: *The barefoot contessa* de Joseph L. Mankiewicz i *Era una dona com les altres* de Francesc Trabal i *La plaça del Diamant* de Mercè Rodoreda *Antoine et Antoinette* de Jacques Becker (J. Alegret), la traducció al polonès de *Flors de debò* de Mercè Rodoreda (B. Łuczak), les traduccions de l'obra de Jaume Cabré a llengües centreeuropees (L. Soldevila), 1a presentació de la pàgina web del PEN Club català sobre traducció literària (C. Arenas i S. Škrabec) i de la bibliografia de la literatura catalana en versió alemanya (T. Stegmann), fronteres, miralls i miratges en l'obra de Maria Mercè Marçal (H. Alvarado), les poètiques de Pere Gimferrer (E. Grasset), (arque)tipus femenins en la literatura europea (J. Prats), Maria Aurèlia Capmany i l'existencialisme (A. Toda), la literatura hongaresa en la formació de l'imaginari català (J. Giné), el dietarisme català actual i els models europeus (M. D. Madrenas) i la seva recepció (A. Esteve), la censura en les traduccions de la col·lecció «Llibres a l'abast» (M. Sopena), la traducció en la narrativa de Ramon Folch i Camarasa (M. Bacardí), l'obra de Pau Romeva (S. Coll-Vinent), el traductor Joan Costa i Costa (J. Fontcuberta), les cartes de B. Roura Barrios enviades a Budapest entre 1903 i 1913 (S. Kotlan), Ferenc Olivér Brachfeld i Catalunya (M. Llanas i R. Pinyol), i sobre diversos aspectes teatrals: les relacions europees de la dramaturgia catalana contemporània (F. Massip), el teatre hongarès en l'escena catalana abans de 1939 (E. Gallén) i entre 1939 i 2003 (F. Foguet) i el mite de Fedra en el teatre català i europeu del segle XX (D. Bakucz). En les sessions específiques de traductologia, s'indagà fins a quin punt la traductologia catalana constitueix una àrea autònoma

de coneixement (R. Torrents), i es tractà de les traduccions catalanes de *The Raven*, d'E. A. Poe (R. Mansell), la teoria de l'optimitat en la traducció poètica portuguès-català (N. Dols), traducció i estil (M. Anguera), la traducció de textos llatins al català els segles XIV i XV (P. Quer), la traducció catalana de *Les amors de Paris e Viana* del segle XV (A. Ferrando), poemes catalans del segle XX traduïts a l'hongarès (B. Déri), l'experiència dels seminaris de traducció poètica de Farrera de Pallars, 1988-2006 (F. Parcerisas-I. Pelegrí), la traducció de frases fetes hongareses al català contemporani (E. Castelló), la traducció com a vehicle per al coneixement poètic i lingüístic (G. Bordons, E. Costa i C. Arenas), i la traducció de fraseologia valenciana al castellà en els diccionaris del segle XX (E. Casanova).

En la secció de contactes lingüístics del català amb altres llengües foren presentades vint-i-una comunicacions sobre els temes següents: recursos fonològics per a la distinció del mode verbal a la Cerdanya i a l'occità (M. Adam), increments de l'arrel verbal en català i altres llengües romàniques (L. Querol), la formació del lèxic sectorial en les llengües romàniques de la Península (J. Torruella), les formes de l'imperatiu en català i altres llengües romàniques (I. Szijj), partícules modals en català (A. Torrent-Lenzen), intercomprensió i lingüística comparada (E. Clua), aspectes fonètics de la tipologia lingüística en els cursos impartits per Fabra (M. R. Lloret), l'entonació catalana des del punt de vista de l'hongarès (K. Pálvölgyi), clítics pronominals (E. Campmany), la generalització i la particularització en ribagorçà (J. Suils, R. Sistac i G. Rigau), la qüestió de les possibles interferències del castellà en relació amb el futur de probabilitat (J. Martines i M. Pérez Saldanya), l'empremta del castellà en les produccions lingüístiques dels catalanoparlants (J. Perera, M. Aparici, J. Busquets i M. Fité), formes discursives de la divulgació científica en els nous formats televisius (P. Monné, L. Obis i G. Rius), l'article personal en la traducció de narrativa literària i cinematogràfica (E. Coromina i Pou), les dinàmiques de la llengua a l'Alguer (J. A. Argenter), la relació entre el català i l'occità a l'obra de Manuel Milà i Fontanals (F. Bernat i Baltrons), enquestes lingüístiques de J. Coromines realitzades vora la frontera occitana (P. D. Rasico), l'efecte del contacte de llengües sobre el canvi lingüístic en el cas del català dels valencians (B. Montoya), el sistema vocàlic del català central i l'adaptació dels manlleus (T. Cabré), qüestions lèxiques del contacte entre el català i l'aragonès al País Valencià (J. Martines) i l'ús de préstecs en la varietat diafàsica juvenil i la seva representació als mitjans de comunicació catalans (K. Wieland).

En la secció sobre fraseologia foren presentades disset comunicacions sobre la influència del castellà en la fraseologia valenciana dels segles XVII i XIX (L. Rosàs), aplecs de refranys i frases fetes a Mallorca durant el segle XIX (J. Miralles), la fraseologia de les illes Balears (B. Sagrera i C. Valriu), traducció, noves tecnologies, locucions i fraseologia per conèixer millor el llenguatge d'Ausiàs March i del *Tirant lo Blanch* (V. Martines), locucions verbals i col·locacions en la traducció de *Curial e Güelfa* (M. À. Fuster), proverbis emboscats de l'*Espill* (J. Guia), l'edició de textos catalans antics amb l'ajuda del sistema de codificació TEI (Text Encoding Initiative) en el tractament de textos (C. Arronis, M. L. Forcada i M.

Garcia), la traducció al català del discurs repetit en *Asterix el Gal* (P. Sancho), una proposta per a l'ensenyament del català en relació amb la fraseologia i la motivació lèxica (J. Calatayud i X. Lluna), fraseologia i cohesió textual (J. Borja), marcadors discursius de caràcter fraseològic en els aforismes de Joan Fuster (X. Lluna i J. V. Calatayud), la nova fraseologia per a la consolidació dels vells valors en els eslògans publicitaris (B. Guarro), èmfasis melòdics en els eslògans publicitaris (D. Font), presentació del projecte «Diccionari electrònic d'unitats fraseològiques verbals espanyol, francès, català, anglès, italià i rus» (M. I. Guardiola i S. Montserrat), anàlisi textual de les unitats fràsiques en l'obra poètica de Vicent Andrés Estellés (M. Conca), locucions nominals i verbals en els parlars catalans d'Aragó (J. Giralt Latorre) i sobre locucions i expressions codificades en documents notariais aragonesos del segle XIV escrits en català (M. T. Moret).

Gaudint d'un temps esplèndid, els treballs científics es van alternar amb un primer passeig guiat pel centre de la ciutat, una visita guiada a diversos indrets significatius de la bella capital hongaresa, un excel·lent concert de música antiga catalana i hongaresa ofert per la coral de cambra Praetorius (dirigida per Balázs Déri i László Kéring), l'excursió al revolt del Danubi i a l'artística població de Szentendre, i un memorable sopar de germanor a bord d'un vaixell tot navegant pel Danubi. Una magnífica cloenda per a un col·loqui de gran qualitat i excel·lentment organitzat pel professor Kálmán Faluba —nou president de l'AILLC— i el seu amable i eficient equip de col·laboradors, entre els quals destacaven un nombre d'estudiants hongaresos que s'expressaven en un català impecable. D'acord amb el que va aprovar l'assemblea, l'AILLC tornarà a reunir-se l'any 2009, aquest cop a la ciutat de Lleida.

AUGUST BOVER I FONT
Universitat de Barcelona

AINA TORRENT-LENZEN
Fachhochschule Köln / Universität Wien